

分類には、もう一つの問題がある。それは、動物の動作を表すオノマトペをどのように分類すべきかということである。田守 (1993) は、擬容という用語を用い、それが生物の動作などを表したものであると述べているが、伊藤 (2002) は、はっきりと「モノ・コト」と「ヒト」のように2つに分け、動物に関するオノマトペについては何も述べていない。擬態語は生物であれ、無生物であれ、視覚を通してある対象の動きや状態を表しているものである。そのため、形式上では生物・無生物に分けてもよいが、両者の間にはっきりとした境界線は存在せず、形態・統語的な面から見ても根本的な相違点がないように思われる。

狭義レベルではオノマトペを「擬声語」「擬音語」「擬態語」「擬情語」という順番で並べた。このような並べ方は、擬声語がもっとも具象的なものであるのに対し、逆に「擬情語」はもっとも抽象的なものであるということを示している。

6. おわりに

以上では、オノマトペの分類について論じた。本稿ではオノマトペを広義レベルと狭義レベルにわけ、「擬声語」「擬音語」「擬態語」「擬情語」それぞれが異なる性質のものであるため4つに分類し、同じ狭義レベルにおいた。このような分類はより妥当であるということが、オノマトペを形態的・意味的・統語的な側面からも見て分かって

***

1. 阿刀田稔子・星野和子 (1995) 擬音語擬態語使い方辞典』創拓社
2. 浅野 鶴子 (1978) 『擬音語・擬態語辞典』東京：角川書店
3. 泉邦寿 (1976) 『擬声語・擬態語の特質』『日本語の語彙と表現』pp. 104-151大修館書店
4. 伊藤理英 (2003) 「オノマトペに関する考察—擬音語と擬態語間の共感覚的比喩表現について」日本語学論説資料40』第3分冊 pp. 365-370、論説資料保存会
5. 角岡賢一 (2003) 「日本語オノマトペ語基の多義性について」『日本語学論説資料40』第3分冊 pp. 539-

550、論説資料保存会

6. 角岡賢一 (2007) 『日本語オノマトペ語彙における形態的・音韻的体系性について』くろしお出版
7. 田守育啓、ローレンス・スコウラップ (1999) 『オノマトペ：形態と意味』くろしお出版
8. 飛田良文・浅田秀子 (2002) 『現代擬音語擬態語用法辞典』東京堂出版
9. 山口仲美 (2003) 『暮らしのことは擬音・擬態語辞典』講談社
10. Kakehi, Hisao, Ikuhiro Tamori, and Lawrence Schourup (eds.). (1996) Dictionary of Iconic Expressions in Japanese (Trends in Linguistics. Documentation 12).- Berlin, New York: Mouton de Gruyter.

***

Бұл мақала жапон тіліндегі еліктеуіш сөздердің классификациясы мәселесіне арналған. Мақалада жапон және батыс-еуропалық тілдеріндегі еліктеуіш сөздердің арасындағы айырмашылықтары атап көрсетілген. Автор жапон тілін мысалға келтіре отырып, еліктеуіш сөздерді екі деңгейге бөледі, соның ішінде «giseigo», «giongo», «gitaigo» және «gijogo» деген топтарды белгілейді.

***

Данная статья посвящена проблеме классификации ономапотных слов в японском языке. В статье описываются различия между ономапотией в японском и западно-европейских языках. На примере японского языка автор классифицирует ономапотные слова на два уровня, где делит ономапотные слова на «giseigo», «giongo», «gitaigo» и «gijogo».

***

The purpose of this article is devoted to the problem of classification of onomatopoeic words in Japanese language. The differences between onomatopoeia in the Japanese language and onomatopoeia in the European languages also described. The author, on the example of Japanese language classified onomatopoeic words into two levels, and divided them in «giseigo», «giongo», «gitaigo» and «gijogo».

Э. Сейдахмет

ЖАҢА ҚЫТАЙ ӘДЕБИЕТІНІҢ ҮЗДІК ЖАЗУШЫСЫ МАУ ДҮН

Мао Дүн (1896-1981), шын аты - Шэнь Дыхунь, лақабы - Шэнь Янь-бин. (Мао Дүн – жазушының қалам аты, "қайшылық" деген мағынада - ред.) Қытай қазіргі заман әдебиетінің аса көрнекті өкілдерінің бірі. Ол роман жанры саласында реалистік бағытты жалғастырып және оны онан әрі дамытты, сондай-ақ шыт жаңа әдеби үлгі жаратты. Ол өзінің жасампаздыққа толы өмірінде өте жоғары көркемдік құнға ие көптеген көркем шығармалар жазды. Ол ХХ ғасырдағы ықпалы ең қушты қытайдың мәдениет алыптарының бірі.

Көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері, сөз шебері Мао Дүн (Шэнь Янь-бин)- осы кез-

дегі қытай әдебиетінің ең үздік тумасы. Социализм құру мен бүкіл халықтық елді азат ету күресіне белсенді түрде қатыса отырып, ол қырық жылдан астам өзінің іздену жолын ең алдыңғы прогрессивтік әдебиетші ретінде өткізді. Халық оны сыйлағандықтан сенім артып мәдениет саласын басқаруды тапсырды. Мао Дүнның көптеген шығармаларының жиынтығы оның шығармашылыққа өзгермейтін қызығушылығы бар екенін дәлелдейді. Кеңес одағының оқырмандары оның шығармаларымен ширек ғасырдан астам уақыт бұрын танысты. Осы уақыт аралығында оның бірнеше әңгімелері, повестері, романдары орыс тіліне аударылды. 1956 жылы Ке-

нестер одағында Мао Дүн шығармаларының 3 томдық жиынтығы шықты /2, 16/.

Мао Дүн шығармалары қытай және шет тілдерінде шыққан. Оның шығармашылығына арналған Қытай Халық Республикасында бірнеше кітаптар бар. Ең соңғы және көлемдісі жас зерттеуші Е. Цзы-мин жазған «Мао Дүнның 40 жылғы шығармашылық жолы» - деп аталады. Осы кітапта қытай әдебиетшілері мен сыншыларының басқа жұмыстарының қатарында осы очерктің авторы көптеген құнды материалдар мен дәлелдемелерін атап өтеді. Кеңес жазушылары Б. Васильев, В. Рудман, Б. Лисицын, Н. Федоренко, Л. Эйдлиннің кітаптары мен әңгімелерінде көптеген жазушы шығармалары туралы қызықты ойлары мен байқауларын жазды.

Жазушының публицистика, әдеби-сын, аудару мен қоғамдық саяси жұмыстары жалпы түрде сипатталады. Мао Дүнның бай әрі көп қырлы шығармашылығын осылай тарылтып жазғанда көптеген негізгі жағдайларды шеше алмағанын Мао Дүн жайлы жазған әдебиет шығармаларының авторлары мойындайды /1, 171/.

1. Мао Дүн және оның әдеби жұмыстардың бастамасы

1919-1920 жж. қытай әдебиетінің қатты дамыған кезі болды. Ондаған жаңа газет-журналдар шықты, онда Қытайда еуропаша ұйымдас-тырылған оқу орнын тамамдаған жас мамандар өз шығармаларын жазды. Кейбіреулері Жапонияда, Америкада, Батыс Еуропада оқыды. Олар жастық жігермен феодалдық дәуірден босандың жолдарын көрсетіп, халықты демократияға және социалдық әділеттілікке шақырды

Сол жылдары әдебиет саласында өзгерістер болып, жазушылар шығармашылығы одағының негізі құрылуының дайындығы жүріп жатты. Көптеген әдебиетшілер өздерінің бірінші қадамдарын жасап кейін танымал болды. Олардың қатарында Шэн Ян-бин (Мао Дүн) болды. Оның шығармалары 1917 жылдардан бастап Шанхай баспаларында жиі басылатын.

Шэн Ян-бин өзін Мао Дүн деген атпен елге танытты. Мао Дүн 1896 жылы 4 шілдеде Қытайдың Жыжиян өлкесі, Тұң шян ауданының Ужың қалашығында Шанхай қаласынан жүз шақырым қашықтықта орналасқан жерде дүниеге келген. Әкесі қытай медицинасының білгірі еді. Сонымен бірге көзі ашық зиялылардың бірі болатын. Ол математика мен жаратылыстық ғылымға қызығатын, әрі батыстың алғабасар идеяларын дәріптейтін қоғамдық шығармаларын сүйіп оқитын. Шешесі Чын Айжу сөзге шешен, сұңғыла әрі өте қайсар әйел еді. Мао Дүн он жасында әкеден жетім қалды да, бала кезінде әдебиет, география және тарих пәндерін шешесінен үй-

ренді. Мао Дүнның «менің сауатымды ашқан шешем болатын» - деуі де содан.

Болашақ жазушы қытайдағы кең тараған «Батысқа сапар», «Үш патшалық қиссасы», «Су бойында», «Ляужай аңыздары» және «Ғұламалар шежіресі» сияқты (XIV-XVI ғғ.) шығармалармен ерте танысты /5, 89/.

1917-1920 жж. Мао Дүн Шанхай журналында еңбек етті. Үш жылдың ішінде ол журналға жиырмадан астам еңбегін жазды. Солардың қатарында шетел баспасөздеріне шолу, ағылшын тілінен аударылған әңгімелер мен пьесалар болды. Мао Дүнның ерте зерттеулерінің ішіндегі қызықтысы: «Голстой және бүгінгі Россия», «Жаңа уақыт драматургтерінің өмірбаяны», «Әдебиеттегі классицизм, романтизм және реализм». Бұл жазушы өміріндегі шетел әдебиетін үйренудегі үлкен жұмысының басталуы еді.

Ол кезде әдебиеттің қоғам дамуымен байланысты екенін онша байқамайтын. «1918 жылдың оқушылары» деген 1918 жылғы қаңтар айқындағы «Сюэшэн» журналына жазылған мақаласы Мао Дүнның саяси көзқарасының дамығанын дәлелдейді. Бұл мақаланың мазмұны автордың революциялық-демократиялық көзқарасын толық түсінуге болатынын дәлелдейді. XX ғасыр «Өркениет пен прогрестің» уақыты екенін атап Мао Дүн Қытайда бәрі ескіше қалатын болды деп киналды. Біз неге Египетке, Индияға және Кореяға қарап қызығушылық білдіруіміз керек? Немесе біз елімізді осындай қиын жағдайдан алып шығамыз ба? Жазушы болашаққа сенді, жастар өздерінің санасымен отанының тағдырына жауапкершілікпен қарауы тиіс деді. Мао Дүн жастарға ескі көзқарасты қойып, өмірге жаңаша қарау керек екенін түсіндіруден талмады. Ол Батыстың демократиялық көзқарастары мен ғылыми жетістіктеріне шақырды. Жас отандастарынан әскери сенімділік пен өз күштеріне сенімділік керек екенін талап етті. Бұрынғы ата бабамыздың сенімін ақтап, мағынасыз өмірдің масқарасын жуып тастайық – деп мақаласын аяқтайды.

Шэн Ян-бин Шанхайдағы «Әңгіме» («Сяошо юэбао»; «Ежемесячник рассказов») деген айлық журналда бас редакторы болып жұмыс істеді. 1920 жылға дейін «Сяошо юэбао» журналы вэнъянмен әңгімелер жазатын. 1920 жылдың қаңтар айында Мао Дүнның оқырмандарға жазған ұсынысы басылды, онда журнал жаңа әдебиетпен жаңа идеялармен, бұрынғы қытайдың және батыс әдебиетінің үйлесімін жазбақ. Бұл жоспардың іске асуы үшін ойы көзқарасы жаңа заманға сай келетін жазушылар, журнал қызметкерлері керек еді. Олар Пекиннен табылды.

Жаңа әдебиет тілі көпшілікке түсінікті әдеби тіл болуы керек, жазушы өзінің қытай демократиялық әдебиеті үшін күресін осындай көзқараспен бастады /2, 115/.

2. Соғыс жылдарындағы Мао Дунның шығармашылығы

1937 жылғы 7 шілдеде Пекин түбіндегі Лу-гоуцяо көпірінің маңында сегіз жылға созылған жапон агрессорларына қарсы қытай халқының азаттық күресі басталды.

Бірінші сатысы соғыс басталғаннан Уханның құлауына дейінгі кезең 1938 жылдың соңы. Жазушылардың патриоттық дамуымен, еңбекшілердің негізгі тобының насихатқа бет бұрғандығымен ерекшеленеді.

Екінші сатысы 1939 жылдың басынан 1944 жылдың ортасына дейінгі кезең. Бұл ел үшін қиын 5 жыл еді, гоминьдандықтар басқыншыларға онша қарсы келмей коммунистік партияға қарсы болды. Соғыс туралы кітаптар аз басылды. Материалдық кедейшілік жазушыларға ықпал етті. Кейбір жазушылар тіпті жазбады немесе жеңіл желпі тақырыппен жазды.

Соңғы Жапонияға қарсы соғыс жылдарын – 1944 ортасы мен 1945 жылғы тамызды Мао Дун гоминьданшылар ауданындағы әдебиет қозғалысының ерекше сатысы деп бағалады.

Мао Дунның әр тақырыпты қамтыған шығармаларын көре отырып жазушының гоминьданшылар ауданындағы әдебиетшілердің алдыңғы тобында болғанын байқаймыз. Жапон басқыншыларына қарсы соғыста Мао Дунның шығармашылық жұмыстары қиын жағдайда болды. Жиі-жиі бір жерден екінші жерге ауысу, материалдық жетіспеушілік, тәртіп сақшыларының ізге түсуі секілді қиындықтар әр жылы болып тұрды. Жеке өміріне, бас бостандығына қауіп төнді. Патриот-күрескердің бұндай адамгершілігі мен жазушылық ерлігін, сондай қиын кезде халыққа керек кітаптарды шығаруын бағалау керек. Соғыс басталғанда Мао Дун Шанхайда еді. 1937 жылы 13 тамызда жапон әскерлері Шанхайды елдің басқа бөлігінен бөліп тастап қалаға шабуыл жасады.

Мао Дун Уханда «Әдеби позициялар» және «Вэнъичженьди» деген әдеби журналдарға бас редактор болды. Журналды Гуанчжоуда шығаратын болды. Мао Дун осы жерде демократиялық бағытта шығатын «Либао» газетіне де жетекшілік етті. Бұл қаладан Мао Дун бір айда екі реттен жыл бойы (1938 ж.) журналдың жұмысымен жақынырақ жердегі Гуанчжоуға барып тұрды.

«Либао» газетінде жұмыс істеп жүрген кезінде Мао Дунның соғыс жылдары туралы «Бірінші кезектегі әңгіме» деген үлкен шығармасы жарық көрді. Қытайдағы осындай қиыншылық

кезінде азаттық күрес үшін осындай шығарма керек еді. Кітаптың бірінші бөлімі Шанхайдың қорғанысы туралы, екінші бөлімі елдің уақытша астанасы – Ухан туралы болды. Шанхайда жау қолына түсіп, әр түрлі жолмен қашып шыққан әңгіменің арқауы болған кейіпкерлермен Уханда кездесуі керек еді. Синьцзянға кетіп, ол ойы іске аспады. Мао Дун Шанхай қорғанысы туралы бірінші бөлімді ғана аяқтап үлгерді. «Либао» газетінде повесін күн сайын басып тұрса да, 1938 жылы сегіз айға созылды. Сонымен жақсы дайындықпен келген күшті қарсыласымен өткен, Қытайдың соғыс кезіндегі ең ауыр қиналған уақытын әңгіме ететін «Бірінші кезектегі әңгіме» - деген кітабы дайын болды. Мао Дун еңбектерінде өмірдегі саясаткерлердің атын өзгертіп олардың өмірбаяндарымен сабақтас етіп жазған әңгімелері көптеп кездеседі («Өмір парағынан», «Қауіптен құтылу» т.б.), «Ақпан гүлі түстес қыраулы қызыл жапырақ» т.б. романдары мен «Көктемгі тепе-теңдік күні» деген пьесалары Мао Дунның жаңа шығармашылық бағытын аңғартады /1, 88/.

«Бірінші кезектегі әңгіме» кітабынан оның көркемдік-құжаттық бағытта жұмыс жасағанын көреміз. Повесть Шанхайдағы жаңа стадионда муниципалеттің 10 жылдығын тойлаудан басталады. Стадион трибунасында кітаптағы кейіпкерлер кездеседі.

Азаттық күресіне саудагерлер мен өндіріс иегерлерінің де қатысқанын жазушы анық көрсетеді. 1938 жылдың аяғында Мао Дунды Дихуадағы (Үрімші) Синьцзян университетінің әдеби факультетін басқаруға шақырады. Синьцзянда жазушы бір жылдан астам уақыт болады. Университеттегі жұмысымен қатар ол жергілікті мәдени қызметкерлердің одағымен жұмыс істеді. 1940 жылы мамыр айында Дун Синьцзяннан кетіп соғыс кезіндегі қытай астанасы Чунцинге бет алады. Жазушы бұл жерге күзде келеді. Азат етілген Яньан ауданындағы бас қалада бірнеше ай болады. Мұнда елдің түкпір-түкпірінен келген коммунистік партияның патриоттары жауға қарсы жеңіс жолдарын іздестірді. Толық сеніммен жеңіске жету деген жазушыны ойландырмай қоймады.

3. Басты шығармалары және олардың көркемдік ерекшелігі

Мао Дун өз өмірінде көптеген көркем шығармалар жазып, аса биік нәтижелерге қол жеткізген. Оның басты романдары: «Күйреу», «Кемпірқосақ», «Таң алдында», «Бірінші кезектегі әңгіме», «Азғындау», «Ақпан гүлі түстес қыраулы қызыл жапырақ», повестері: «Жол», «Үш жолаушы». Әңгімелері де баршылық: «Көктемдегі жібек құрты», «Орақ үстінде», «Қыс аяғы», «Лин отбасының дүкені». Бұлар-

дың ішінде өкілдік шығармасы - «Таң алдында» романы Қытайдың қазіргі заман реалистік әдебиетінің биік мұнарасы есептеледі. Ол - қазіргі заман Қытай әдебиетіндегі роман шығармашылығының үздік үлгісі. Бұлардан басқа оның әдеби сын еңбектері, аңыздар жайлы зерттеулері, публицистикалық және тарихи әңгімелерінің өзі бір төбе. Бұған оның шетел әдебиетінен тәржімалаған алуан түрдегі әдеби аудармаларын қосыңыз.

Мао Дүн - Қытайдың қазіргі заман әдебиетінің аса көрнекті өкілдерінің бірі. Ол роман жанры саласында өмірден озып, әлі топырағы жасырылып болмаған немесе жаңа ғана көктеп келе жатқан қоғамдық шындықты кең ауқымда, толық панорама арқылы көрсете білді. Оның шығармаларында тарихи сипаттағы ұлағатты мазмұндар, үлкен композиция, нақтылы суреттер, сондай-ақ дәуір үлгісін үздіксіз жаңғыртып отыруға тән талпыныстар байқалады. Оның шығармалары әлеуметтік өмірді зерделей талдаудан, сондай-ақ ішкерілей боршалаудан туған. Мұндай талдаулар типтік ортадан таңдап алынған, типтік кейіпкерлерді сомдау, комедиялық сипаты аса күшті суреттер арқылы бой көрсеткен кейіпкерлер образы және олардың жетілу тарихын суреттеу тәсілдерінің ықпалы өте терең болды. Мао Дүнның ашып отырғаны Қытайдағы «Әлеуметтік боршалау прозаларының» жаңа үлгісі еді. Мао Дүн прозасындағы көркем бейнелеулер оның тақырып таңдауынан және сол тақырыпты ашып беруінен көрінеді. Оның прозалық шығармалары тақырыптың дәуірлік сипатына, ірілігіне ерекше мән беріп, жасампаздық пен тарихи шындықты қатар өрбітіп, саналы түрде «ерекше зор идеялық тереңдік» пен кең өрісті тарихи мазмұнға бой ұрады. Оның образ сомдауында адам тағдырының табиғи жалғастылығы сақталғандықтан, шығармаларының құрылымы да көбінесе трилогиялық жоспармен тығыз бірлестік тауып жатады. /2, 128/.

1949 жылы шілде айында Тяньаньмынь алаңында Қытай Халық Республикасының құрылғанын хабарлап, тарихта алғаш рет әдебиет пен өнер иелерінің бірінші съезі болды. Пекин қаласына түкпір-түкпірден жазушы, ақын, актер, суретшілер ағылды. Съез Қытай халқы мәдениетінің даңқты нәтижесін шығарып, алдағы уақыттағы даму жолдарын белгіледі. Мао Дүн Съезде «Революциялық әдебиет және өнер үшін күрес, гоминьдан билігі жағдайында оның дамуы» деген баяндама жасады. Өз баяндамасында жазушы 1937-1949 жж. әдеби-идеология майданын кеңінен суреттеді. Жетістіктерін айтып өтіп, объективті және субъективті әлсіз тұстарын көрсетті. Съезд барысында Қытай халқының біріңғай әдеби майталмандардың мекемесі –

Әдебиет пен өнер иелерінің Бүкілқытайлық ассоциациясы және Қытай жазушылары одағы, Қытай суретшілері одағы т.б. құрылды. Мао Дүн әдебиет пен өнер иелерінің бүкіл қытайлық ассоциациясы төрағасының орынбасары, Жазушылар одағының төрағасы етіп сайланды. 1949 жылдың қыркүйек айының соңында Халықтық саяси кеңесі ҚХР орталық халықтық басқару құрамын бекітті. Онда Мао Дүн мәдениет министрі болып сайланды. Әйгілі революциялық жазушы, социалистік мәдениет үшін бағыл күрескерге халық үлкен сенім білдірді.

Мао Дүнның шығармашылығы 1949 жылдан кейін әдебиеттану, сын, публицистиканы қамтыды. Халық билігі жылдарындағы көптеген үндеулерінде, мақалаларында және брошюраларында жазушы жаңа уақыттағы әдебиетке көп көңіл бөлсе, Бүкіл қытайлық екінші съезде жазушы сол уақыттағы қытайдың нағыз жарқын кейіпкерлерінің бейнесін сомдауға шақырды (1953 жыл «Жаңа нақтылықтар мен жаңа мақсаттар», «Біздің әдебиетімізде халыққа өнеге болатын, қуат беретін кейіпкерлердің еңбектегі ерлігі мен қасиеттері негізгі орын алуы керек» – деп атап өтті Мао Дүн. Жазушы әдебиеттің жоғары сапалы болуына көп көңіл бөлді («Осы кездегі әдебиет шығармашылығындағы кейбір сауалдар» 1951, «Көркемдік шеберлік туралы» 1955) /4, 2/.

1960 жылғы Қытай жазушылар одағының пленумында Халықтық сипаттағы көркемдік шеберліктегі мәселелер және жазушының өзіндік шығармашылығының мәселелеріне баса көңіл аударды. Жас жазушылармен өзінің шығармашылық тәжірибесін, білімінің кеңдігін бөлісіп оларды талап қоя білуге, өз еңбегін өзі сынай білуге тәрбиеледі. Мао Дүн өзінің бұрынғы шығармаларының ондаған томдарында алғашқы және қорытынды бөлімінде жазған тұжырымынан осыны байқаймыз. Бұл жұмыстарында жазушы социалистік құрылым туралы жай ғана айтып отырған жоқ, ол сол кітаптардың қалай дүниеге келгенін, кемшіліктерінің қалай пайда болғанын зерттейді. Сол секілді жазушыны классикалық мұраны камту мәселелері қатты қызықтырады. Жастарға классикалық жазушылардан нені үйрену керек екенін көрсетеді. Қытай және дүниежүзілік әдебиетінің кең шеңберлі тарихына қатысты еңбектерден ол өткен ғасырлардағы мәдениеттің демократиялық және нағыз салттарын ізденіп, қарап шығады (Лу Синнің 1950 жылдардағы мақалалары, 1956 жылдардағы Гоголь туралы, Чехов туралы, Горький туралы, Гюго туралы ойлары).

Соңғы жылдары жазған көлемі жағынан маңызды жұмысында көптеген қымбат байқаулар мен өз ойын дүниежүзілік әдебиеттің тағды-

ры мен шынайылығын әңгімелейді. Мао Дунның кеңес әдебиетімен де достық қарым-қатынасы болды. 1959 жылы Кеңес жазушыларының үшінші съезінде алғашқы сөзін: «Барлық ел Кеңес әдебиетінен өз бостандығы үшін және жаңа өмір орнату үшін рухани күш алады. Сондықтан да қытай халқы кеңес әдебиетін құрметпен мойындайды. Оны ең жақсы оқытушысы және жақын досы ретінде санайды. Кеңес әдебиеті бай тәжірибесімен дүниежүзілік көркемдік шығармашылықтың шыңына көтерілуде», - деп бастады.

ҚХР мәдениет министрлігінде және Қытай жазушылар одағында Мао Дун қажымай, көпсалалы еңбек етеді. Халық қалаулылары жиналысының депутаты, түрлі журнал және баспа басшылар редакторы. Одан басқа Мао Дун – дүниежүзілік кеңестің мүшесі, дүниежүзі жақтастарының қозғалысына, халықаралық жазушылар кездесуіне қатысып отырды /5, 6/.

Шет мемлекеттерге әр түлі делегациялар құрамымен бірнеше рет шықты. XX ғасырдағы Қытай прогрессивтік зиялылар қалаулыларына Мао Дунның қырық жылғы шығармашылық жолы терең үлгі болмақ. Ол жас кезінен демокра-

тиялық қозғалыстарға қатысты еңбектер жазды. Талабы идеологиялық күресте және революциялық қозғалыстарда өсіп, шыңдалды. Ол талмай ізденуі арқасында Қытайдағы социалистік әдебиеттің негізін қалаушылардың бірі болды. Сол кезден бері Қытай халқының социалистік мәдениетін құрудағы ұлы делегациясының істеріне қатыса жүріп өзінің қызметін абыроймен орындап келеді.

***

1. Сорокин В.Ф. Творческий путь Мао Дуня. Академия наук СССР институт народов Азии. Издательство: Восточной литературы. - М, 1962.
2. Федоренко Н.Т. Библиография: Мао Дунь. - М, Знание 1956 г., 32 стр. Кит. Литература М.
3. www.china.kulichki.ru
4. [wopedia-wiki.ru/wikipedia.org/wiki/Мао Дунь](http://wopedia-wiki.ru/wikipedia.org/wiki/Мао_Дунь)
5. Издание: Журнал «Литература народа» ежемесесячник

***

В статье рассматривается творчество и биография выдающегося писателя новой китайской литературы Мао Дуня.

***

The article deals with the creative activity and biography of Mao Dun an outstanding writer of modern Chinese literature.

К.Х. Таджикова

«КНИГА БУКВ» АЛЬ-ФАРАБИ И ПРОБЛЕМА АНТИЧНОЙ МЕТАФИЗИКИ

Абу Наср аль-Фараби, будучи последователем Аристотеля и комментатором его философских трудов, при написании своих трактатов всегда использовал методы своего Учителя, это касалось и названий сочинений, и их структуры, и проблем, рассматриваемых в этих сочинениях, и способов аргументации и доказательства спорных вопросов.

Яркой иллюстрацией к сказанному выше является трактат Абу Насра аль-Фараби «Книга букв», комментарий к «Метафизике» Аристотеля. Так же, как и Аристотель, аль-Фараби при рассмотрении центральной проблемы метафизики вопрос о значении понятий для бытия и для знания подвергает анализу разноречивые мнения отдельных античных мыслителей. Делается это, по мнению аль-Фараби, для того, чтобы лучше понять цели исследования метафизики, что влечет за собой необходимость знать воззрения древних относительно предмета метафизики и все «трудные вопросы», связанные с противоречивыми и противоположными аргументами, а иногда абсолютно ложными во взглядах мыслителей предшествующей Аристотелю эпохи. Он так же, как и Аристотель, вникает в суть

учений некоторых представителей различных философских школ, цитирует и подвергает анализу проблему бытия в учениях Парменида, Мелисса, Антисфена.

«Метафизика» Аристотеля с самого начала и до конца пронизана критикой учения Платона об «идеях». На основе этой критики Стагирит выстраивает свое доказательство относительно бытия как предмета познания, протекающего в понятиях. Аристотель полагает, что само по себе существующее и не зависимое от сознания человека бытие уже содержит в себе это понятие, а если это так, то оно вне всякого сомнения может быть предметом познания. В качестве доказательного аргумента он вводит такое понятие, как субстанция, которую он связывает с единичным бытием. Последнее рассматривается им в соотношении формы и материи, единичного и общего, возможного и действительного и т.д. При этом он считает несостоятельным платоновскую трактовку мира чувственных вещей как отражение мира «идей». Согласно Платону, чувственные вещи являются лишь отражением мира «идей», а эти «идеи» есть ничто иное, как сверхчувственное бытие,